SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. ... No. 226. JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, NOVEMBER 30, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 30-го ЛИСТОПАДА 1989 Ч. 226 РІК XCVI

В КИЄВІ БУДЕ ВІДКРИТИЙ КАНАДСЬКИЙ КОНСУЛЯТ

Оттава, Онт. (ПБ КУК). — Прем'єр-міністер Канади Браєн Малруні проголосив у четвер, 23-го листопада ц.р., під час відвідин Києва, що там буде відкритий канадський консулят, який допоможе мільйонові канадців українського походження мати тісніші зв'язки зі своїми родинами в Україні.

Канадський консулят, крім того, буде розвивати і втримувати торговельні зв'язки між УССР і Канадою. Подробиці відкриття консуляту будуть в найближчому часі опрацьовані обидвома сторонами.

Конгрес Українців Канади і його президент д-р Дмитро Ціпивник привітав це рішення канадського уряду, яке наступило після довгого старання українців в Канаді і їх речника КУК.

Д-р Д. Ціпивник заявив також, що канадський консулят в Києві буде не лише служити родинним зв'язкам українців та торгівлі з Україною, але він матиме змогу слідкувати за поступом перебудови та гласности в українській республіці.

КАНАДСЬКІ УКРАЇНЦІ ДОПОМАГАЮТЬ НРУП

Торонто. — Українські підприємці та фахівці господарських справ, як також інтелектували в Канаді, розпочали широку акцію не лише виміни ресурсів та осіб з Україною, але й допомоги Народному Рухові України за Перебудову.

Як перший крок до активної допомоги ініціятивний Гурток канадського Товариства Прихильників Руху влаштовує під патронатом СКВУ і КУК велике віче в неділю, 10-го грудня ц.р., у залях Торонтонського університету, 33 Кінг Коледж, сиркл.

У вічу візьмуть участь такі провідні одиниці з України, як Євген Сверстюк, Михайло Горинь, Михайло Осадчий, Володимир Патик, так і члени відомого вже на американському і канадському континенті ансамблю „Не журись". Буде показаний також монтаж з відеофільмів установчих зборів НРУП.

Після виступу буде ще зустріч членів НРУП з меценатами та фундаторами Канадського Товариства Прихильників НРУП.

Молодий науковець отримав стипендію

Едмонтон, Альта. — У 1988 році меценати української науки Василь та Анна Курилеві заснували при Альбертійському університеті Фундацію стипендій для студентів українського фолкльору та етнографії. На бажання жертводавців, знаних громадських діячів із Садбирі, стипендії названі іменем Івана Франка.

Цьогорічним лавреатом стипендії Фундації Василя та Анни Курилевих у студіях українського фолкльору та етнографії є Богдан Небесьо, докторський аспірант у Катедрі Української Культури та Етнографії ім. Л. Е. Гуцуляків при Альбертійському університеті в Едмонтоні. У 1987 році він отримав бакалявреат у спеціяльностях кіномистецтва та української мови і літератури в Торонтонському університеті. Рік пізніше він завершив магістерські студії на тому ж самому університеті у слов'янських мовах і літературах. Його магістерська праця „Тіні забутих предків: кінематографічна інтерпретація новелі" розглядає взаємовідносини між літературою і кіно на прикладі знаного фільму Параджанова.

У дотеперішніх студіях Б. Небесьо отримав пропам'ятну стипендію ім. Т.Г. Шевченка в Торонтонському університеті. Стипендію Фундації родини Крисів та стипендію на магістерську тезу від Канадського Інституту Українських Студій. Через два роки він працював співробітником редакції англомовної енциклопедії при Торотонському університеті, а пізніше архівістом у Крайовому Архіві Канади в Оттаві.

ЗГАДАЛИ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Ст. Катарінс, Онт. („Св. Софія"). — У неділю, 19-го листопада ц.р., в селі Ставчани Львівської области відбувся поминальний мітинг — реквієм, присвячений проголошенню ЗУНР. На мітинг зібралося між 3,000 до 5,000 людей з навколишніх сіл, прийшла велика група людей з національною символікою, хоругвами та іконами.

На мітингу виступив відомий український письменник, голова львівського Товариства Української Мови Роман Іваничук, який розповів про історію українських січових стрільців і закликав до зберігання історичної пам'яті про них.

В своїй промові голова Комітету Захисту УКЦ Іван Гель, підкреслив ролю УКЦ в піднесенні національної свідомости українців і віддав повагу Митрополитові Андреєві Шептицькому і його ролі як провідникові народу.

Після мітингу відбувся концерт місцевого хору, який виконував пісні січових стрільців, тужливі пісні, зокрема „Ой, у лузі червона калина", а на закінчення „Ще не вмерла Україна". Мітинг-реквієм тривав три години.

Після цього громада перейшла на могили закатованих жертв сталінського терору, де о. Микола Костюк відправив Панахиду разом з місцевим парохом о. Володимиром.

Сі-Бі-Ес покаже українців

Ню Йорк. — Телевізійна мережа Сі-Бі-Ес, на програмі „48 годин" у четвер, 30-го листопада, між год. 8-ою і 9-ою східнього часу, покаже цілий ряд подій у Східній Европі і в СССР в рамках перебудови і демократизації.

У пресовому повідомленні Сі-Бі-Ес сказано, що в програмі покажуть „українського священика, який є у проводі революції" та підготову до зустрічі Міхаїла Ґорбачова з Папою Іваном Павлом II і „можливе домовлення, що може привести до релігійної свободи для мільйонів"". Заголовок програми — „Біля воріт волі" і в ній бере участь ряд кореспондентів мережі на чолі з Деном Ретером.

КҐБ ЗАСТОСОВУЄ ТЕРОР ПРОТИ АКТИВІСТІВ ПЕРЕБУДОВИ

Львів (ПС УГС). — Члена Виконавчого Комітету УГС Вячеслава Чорновола постійно переслідують працівники КҐБ, а до кожного помешкання, де побував, або перебуває Чорновіл, заходять міліціонери й демонстративно виказують, що стежать за кожним його кроком.

У суботу, 21-го жовтня ц.р., вони зайшли до його сестри за п'ять хвилин після того, як він пішов від неї, заявивши, що певно знають, що він тут. Наступного дня міліціонер з'явився в помешканні знайомих, до яких кілька хвилин тому зайшов В. Чорновіл, і теж запевнили, що знають про його присутність. Туди ж приходять і працівники КҐБ, щоб залякувати і шантажувати всіх, хто спілкується з Чорноволом.

Як уже повідомлялося в „Свободі" з 17-го листопада, КҐБ застосовує каральну психіятрію, однією з жертв якої став Лесь Биков, який 21-го жовтня рішився на крайній крок і перейшов совєтсько-мадярський кордон. Тепер він перебуває в таборі ООН для втікачів під Будапештом.

Те ж саме відбувається в інших містах України. Наприклад, у Житомирі в наслідок брутального поводження підполковника міліції Самарського з 39-річним членом УГС Михайлом Меленівським, в останнього стався інфаркт і він помер 19-го жовтня. Причиною цього стало те, що 15-го жовтня під час мітингу Меленівський ніс блакитно-жовтий прапор.

У Києві 29-го жовтня під час екологічного мітингу особи в цивільному схопили й брутально заштовхнули в автобус Ілька Кучерова та Олександа Яблонського. Кучерова кинули під сидіння і, ставши йому колінами на голову, били. Яблонського кинули на спину і одни з напасників сів на живіт і душив його, переламав ліву руку. Потім привезли їх побитих до відділення міліції, поставили біля них пляшки шампанського і почали знімати на відео, заявивши, що знімають для „Вечірнього Вісника".

В Херсоні 7-го листопада особи в цивільному напали на членів Херсонської філії УГС Степана Гуру та Миколу Редкуна. Відвезли їх до міліційного відділення, конфіскували 500 примірників незалежних видань, меґафон і помістили до різних камер. Згодом повернулися, С. Гуру жорстоко побили й кинули до автомашини, де вже сиділо четверо невідомих. Ті відвезли його з безлюдне місце за 50 кілометрів від Херсону й зі словами „Мы вас хохлов стреляли і стрелять будем!" імітували розстріл. Потім сіли в авто й поїхали геть. Добравшись до Херсону, С. Гура звернувся до лікарів, ті зареєстрували факт побиття, але довідку видати побоялися. М. Редкунові у міліції пригрозили розправою й випустили. С. Гуру за останні три місяці затримували щотижня, засуджували багато разів до грошової кари, а тепер почали погрожувати вбивством.

Таких випадків можна перерахувати багато. А тим часом керівник КҐБ Крючков з високих трибун заявляє, що працівники КҐБ не займаються антиконституційною діяльністю.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ПРЕСОВОЇ СЛУЖБИ УГС

• 8-го жовтня у Стебнику на Львівщині в Будинку Культури на зборах громадян було ухвалено спорудити пам'ятник Т. Шевченкові в центрі міста на площі Конституції, а саму площу переіменувати на площу Тараса Шевченка. Проте 14-го жовтня всупереч волі громадськости голова міськвиконкому Гореславський наказав на згаданому місці встановити гранітну плиту із написом „Тут буде стояти пам'ятник Леніну" і на цілу ніч виставив біля неї варту з двох міліціонерів. Наступного дня на площі відбувся стихійний мітинг стебничан. Обурені жителі міста одностайно засудили затію партійної влади й висунули вимогу забрати блюзнірську плиту з площі.

• Як відомо, на додаткових виборах народного депутата СССР у Калуській виборчій окрузі Івано-Франківської области 15-го жовтня переконливо переміг Дмитро Павличко. До попередніх повідомлень про хід виборчої кампанії додаємо вістку з Рогатина. Тут місцева влада, що хотіла просунути в депутати свого ставленика, пробувала перехопити ініціятиву на передвиборчому мітингу, що зібрав на стадіон „Автомобіліст" біля 10,000 осіб. А коли на їхнє не вийшло, через годину після початку вимкнули мікрофони. Але на заклик голови місцевого неформального товариства „Дзвін" Бойкевича присутні вирушили спочатку на місцевий цвинтар, де чудом зберігся великий пам'ятник січовим стрільцям, поклали квіти й помолилися, а потім перейшли до пам'ятника Шевченкові, де мітинг тривав до 11-ої години вечора. Серед виступаючих були й члени УГС, зокрема недавній політв'язень з Івано-Франківського Богдан Ребрик. Ще одна характерна подробиця з мітингу: секретар рогатинського райкому партії Юрчак публічно заявляв, що покладе на стіл партквиток, якщо в Рогатині з'явиться хоч один синьо-жовтий прапор. 32 рази доведеться самовпевненому функціонерові повторити цю операцію з партквитком, бо семе стільки прапорів майоріли над головами мітингуючих.

• 15-го жовтня у Рівному, на майдані біля стадіону „Аванґард" відбувся п'ятитисячний несанкціонований мітинг протесту проти антидемократичних положень законопроєкту про вибори. Представники рівенської організації НРУП та рівенської філії УГС два рази давали заяву, щоб дозволили провести мітинг, але отримали відмову. Тисячі рівенчан та гостей ішли на мітинг. На підступах до стадіону міліція у кількох місцях загородила шлях. Біля самого стадіону вишикувались кілька сотень міліціонерів з ґумовими кийками. Мітинг відкрив голова рівенського відділу НРУП Микола Поровський. Виступили активісти НРУП, УГС і просто громадяни міста, які осудили офіційні законопроєкти про вибори. Потім люди із синьо-жовтими прапорами двома колонами пройшли через центр міста в парк Т. Шевченка на зустріч з народним депутатом СССР Мартиросяном. Появу колони з українською національною символікою було зустрінуто оплесками. Мартиросян передав мікрофон для інформації про мітинг і зачитання його резолюції М. Поровському, однак голова міськвиконкому Марков, схопившись з місця, намагався вирвати мікрофон у Поровського, а його заступник Чорновоз дав команду взагалі виключити мікрофон. Після тривалої суперечки та обурених криків людей, мікрофон було врешті включено. Резолюція мітингу була зачитана народним депутатом Мартиросяном і всі присутні проголосували за неї.

• 15-го жовтня у місті Дубно Волинської области на центральному майдані відбувся тритисячний несанкціонований мітинг проти антидемократичних положень законопроєкту про вибори. Представники НР-

(Закінчення на стор. 3)

Папа запропонує М. Ґорбачову відновити відносини

Ватикан. — Як повідомив репортерів представник Ватикану Гоакін Наварро, під час зустрічі з Міхаїлом Ґорбачовим у п'ятницю, 1-го грудня ц.р., Папа Іван Павло II запропонує відновити відносини між Кремлем і Ватиканом, перервані в результаті Жовтневої революції в 1917 році. Це буде перша зустріч Папи зі совєтським вождем такої ранги за всю історію большевицької влади.

М. Ґорбачов прибув у Рим в середу, 29-го листопада. У п'ятницю він проведе дві години у Ватикані, де йому і його дружині Раїсі буде влаштовано урочисте прийняття. На авдієнції, яка триватиме коло години, будуть присутні перекладачі обох сторін, але Папа Іван Павло II, який знає російську мову, можливо обійдеться без їх послуг. Потім Папа і Ґорбачов виступлять на італійській телевізії. Совєтській телевізії буде надана можливість передавати їх промови.

За словами Наварро, справа про відновлення відносин буде займати важливе місце у переговорах. „Святіший Престіл шукає можливости встановлення якихось перманентних, стабільних зв'язків", — сказав він. Наварро заявив, що говорити про конкретну форму таких відносин передчасно, але зауважив, що до встановлення дипломатичних відносин між Ватиканом і Вашінгтоном у 1983 році З'єднанні Стейти представляв особистий представник американського президента.

Наварро позитивно висловився про курс Ґорбачова на деяку лібералізацію релігійного життя в СССР, але наголосив, що „не всі проблеми вирішені", і що Ватикан чекає поки Верховна Рада, нарешті, прийме закон про релігії, який дав би можливість різним віруючим відкрито визнавати свою віру і практикувати її, не побоюючись репресій. Ватикан має надію, що новий закон відкриє дорогу до леґалізації Української Католицької Церкви, забороненої Сталіном у 1946 році.

„Роками велися розмови про діялог між християнами і марксистами, — сказав речник міністерства закордонних справ СССР Ґеннадій Ґарасімов, який прибув у Рим для підготови візити. — На цей раз такий діялог стане реальністю".

Як передає пресове агентство Ассошіейтед Пресс, УКЦерква була силою приєднана до Російської Православної, яка втратить сотні храмів, якщо буде леґалізована Українська Католицька Церква. На Україні, за західніми даними, проживає не менш як 4 мільйони католиків. У суботу, 25-го листопада, Папа Іван Павло II прийняв представника Православної Церкви Митрополита Ювеналія і обговорив з ним статус уніятства в Совєтському Союзі.

Католицька Церква відіграла важливу ролю в подіях, що відбулися останніми місяцями в країнах Східньої Европи. До своїх останніх досягнень Ватикан зараховує те, що він зміг призначити єпископів у Литві, Білорусії і Чехо-Словаччині, відновив офіційні відносини з Польщею і в принципі договорився про те ж з Мадярщиною.

КОМУНІЗМ ПРОВАЛИВСЯ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

Прага, Чехо-Словаччина. — Комуністичний уряд Чехо-Словаччини майже цілковито скапітулював перид опозицією, прирікаючи зректися свого 41-літнього монополю в політичному правлінні країни та допустити до нового кабінету міністрів некомуністів. Обрання нового кабінету має відбутися вже в наступну неділю. Святкування з приводу упадку старого режиму тривають дальше по цілій країні, яка приготовляється до зформування нової некомуністичної системи.

Уряд Чехо-Словаччини також погодився на ряд вимог опозиційного руху: занехати обов'язкове навчання марксизму-ленінізму в університетах, більший доступ для опозиції до засобів масової інформації та право на публікування свого щоденника, також обіцяно випустити всіх політичних в'язнів, як і покликання до життя комісії для розслідження побиття студентських демонстрантів на вулицях Праги 17-го листопада ц.р.

Всі ці зміни проголошено після того, як відбулася двогодинна зустріч між членами тимчасового уряду і Вацлавом Гавелем, відомим дисидентом, що став на чолі проводу опозиційної групи, яка створилася тому два тижні під назвою „Громадський форум".

Владика М. Кучмяк промощує дорогу леґалізації УКЦеркви

Лондон (Т.Д.) — Лондонський періодик „Таблет" в числі з 4-го листопада ц.р. подає таку інформацію: „Цього тижня започатковано в Британії кампанію за леґалізацію УКЦеркви. В середу на сесії парляменту промовляв щойно настановлений Апостольський Екзарх для католиків-українців у Британії, Єпископ Михайло Кучмяк. Він говорив на тему історії і теперішньої ситуації УКЦеркви в Україні, яка має нараховувати біля п'ять мільйонів вірних. Член парляменту Дейвид Алтон, звітував про свою поїздку в Україну та його розмови з провідниками Церкви й активістами. Є надія вплинути молитвами та політичними заходами на лідера СССР Міхаїла Ґорбачова, який має зустрітись цього місяця з Папою, щоб леґалізувати УКЦеркву, яка була визнана незаконною в 1946 році. Кардинал Гюм має взяти участь в екуменічному Молебні в українській католицькій катедрі в Лондоні. Ці заходи пов'язані з акціями ювілейного комітету, метою якого є поборювати переслідування УКЦеркви. Акцію цю започаткував член парляменту Алтон ще 1987 року".

Більше інформації про ці заходи в Лондоні подає лондонський періодик „Юніверз" з 12-го листопада ц.р. під наголовком „Скажи Москві, що Церква мусить бути звільнена". Там надруковано: „Натиск британського уряду може принести свободу Українській Католицькій Церкві. Член парляменту Дейвид Алтон започаткував нову акцію в парляменті з метою, щоб уряд натиснув на Москву, щоб вона скасувала заборону на існування української Церкви, яка триває вже 43 роки. Член парляменту Алтон каже, що Москва мусить скасувати свою настанову, заки буде там гостити в 1991 році конференцію про людські права, бо інакше це була б шарада. Це теж нагода для уряду Британії сказати Кремлеві: „Змініть свою поведінку, бо інакше ми не візьмемо в конференції участи". Український екзарх Апостольської Столиці у Британії, Єпископ Кучм'як, назвав свою країну, великою плямою на політиці Ґорбачова, якщо йдеться про релігійну гласність. Віднова Української Церкви є конечна як знак, що перебудова є реальною дійсністю".

Член парляменту Д. Алтон, коментуючи слова совєтського амбасадора у Відні, який сказав, що українським католикам буде незабаром привернена Церква, якої їх позбавив Сталін 1946 року, заявив: „Це надзвичайно добра вістка, коли правдива; але вона вимагає потвердження від Кремля, а представник міністерства закордонних справ додав, що переговори зі совєтами про людські права включають питання леґалізації УК Церкви".

У СВІТІ

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ повідомила, що канцлер Гельмут Коль зформулював плян можливого возз'єднання Німеччини, який складається з трьох етапів. При цьому він підкреслив, що возз'єднання не може відбутися раптом. Східньоберлінські керівники партії і уряду відкидають ідею возз'єднання, хоч деякі комуністичні лідери Східньої Німеччини недавно зацікавилися ідеєю „союзу двох держав". Згідно з пляном Коля, першим кроком повинні стати вільні вибори у Східній Німеччині, другим — створення об'єднаних комітетів для координації економічних, екологічних та інших справ і, в кінцевому підсумку, відбутися возз'єднання. Пресовий секретар уряду Західньої Німеччини Ганс Кляйн повідомив, що Коль обговорить справу возз'єднання Німеччини у телефонічній розмові з президентом ЗСА Джорджем Бушем.

ЗАКІНЧИЛАСЯ П'ЯТИДЕННА візита прем'єр-міністра Польщі Тадеуша Мазовєцького в Совєтський Союз. У понеділок, 27-го листопада, був підписаний спільний комунікат, в якому сторони зобов'язуються до вічної дружби, бажають взаємних успіхів і обіцюють тісне співробітництво. В тому ж комунікаті сказано, однак, що Польща і Совєтський Союз вірять у вирішення „катинської справи", хоч для всього світу, крім совєтських властей, справа ця давно вияснена. Мова йде про масове вбивство чекістами у 1940 році в Катинському лісі, недалеко від Смоленська, 4,000 польських старшин, які опинилися на совєтській території після поділу Польщі між СССР і гітлерівською Німеччиною. Москва досі не хоче визнати, що вчинила цей злочин. В неділю Т. Мазовєцький побував у Катині. „Спочивайте в мирі", — сказав він, схиливши голову коло восьмиметрового дерев'яного хреста на місці одного із поховань.

У СТОЛИЦІ БЕЛЬГІЇ Брюсселі оголошено про підписання попередньої угоди про співробітництво Европейської економічної спільноти зі Совєтським Союзом. Подробиці угоди не опубліковані. Перш ніж договір набере сили, його повинні схвалити всі 12 членів Спільного ринку. Виступаючи на пресовій конференції, влаштованій після підписання угоди, керівник відділу внутрішніх відносин Спільного ринку Франс Андрессен сказав: „Переговори були успішними і плодотворними". Він наголосив, що після того як 25-го червня 1988 року Спільний ринок підписав з Радою Економічної Взаємодопомоги (РЕВ) угоду про співробітництво, підписані ще три угоди з країнами РЕВ: з Мадярщиною, Чехо-Словаччиною, Польщею. Угода з СССР — четверта. Повідомляють, що Східня Німеччина також має намір приступити до переговорів зі Спільним ринком про взаємне співробітництво.

ВЕЛИКА МОЛОДІЖНА організація Східньої Німеччини — Спілка вільної німецької молоді (німецький комсомол), яка нараховує у своїх рядах понад два мільйони осіб, оголосила про припинення всяких офіційних зв'язків з Комуністичною партією і висловила підтримку демократичним перетворенням в країні. Крім того комсомольці Східньої Німеччини дали зрозуміти, що відтепер не будуть представляти всю молодь Східньої Німеччини. Пояснюючи розрив молоді Східньої Німеччини з комуністами, новий президент німецьких комсомольців Франк Тюрковські підкреслив, що останнім часом молодь виходить зі складу організації буквально натовпами. Офіційний орган комуністичної преси, газета „Ноєс Дойчлянд" повідомила, що рішення Спілки вільної німецької молоді порвати з комуністичною партією може поставити під загрозу майбутнє молодіжних груп в Східній Німеччині.

В АМЕРИЦІ

ВЛАДІМІР ВОЙНОВІЧ, АВТОР відомого сатиричного роману „Життя та незвичайні пригоди Івана Чонкіна", гостюав у Ню Йорку щоб представити свою нову книжку „Хутряна шапка". Автор сказав, що він ніколи не хотів бути сатириком, лише реалістично відтворювати життя, але сатира і реалізм це одне й теж, особливо коли совєтська дійсність є сатирична дійсність". Новий роман „Хутряна шапка" також повний гумору з гірким присмаком, за словами автора, це абсолютно реалістична історія з совєтської дійсності. Головним конфліктом книги є рішення Спілки письменників виділити кожному письменникові на зиму по одній хутряній шапці. В. Войновіч живе та працює у Мюнхені від 1980 року, де у першій своїй сатирі, написаній в екзилі „Москва 2042" автор змальовує свою батьківщину, де панує нова система, яка в дійсності є старою, але під новим прапором. Письменник висловлює побоювання, що це і є справжнє майбутнє совєтської системи: „Совєтський Союз має дуже мало шансів на успіх у новому процесі, але дуже багато — на катастрофу".

НОВИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЗАКОН, який забороняє житлову дискримінацію у відношенні до сімей з дітьми, викликав велике незадоволення багатьох тисяч громад пенсіонерів та населення похилого віку, що створили свій власний світ у житлових комплексах. Цей закон ввійде у дію в березні наступного року та на думку переважної більшості старшого населення зруйнує соціяльну підставу їх громади. Щоб оминути конфлікти між поколіннями, в новому законі є параграф, який встановляє конкретні вимоги до житлових комплексів для сеньйорів.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЧЕНІ та спеціялісти мають надію, що ЗСА випередять Европу та Японію у розвитку та створенні телевізії нового типу з чітким екраном, базованим на електронних сиґналах. Д-р В. Расселл Нюман з Массачусетського технологічного університету висловив свою впевненість у створенні телевізії майбутнього та радість з того, що американські вчені мають можливість стати на чолі нової компюторної технології. Вчені Японії та Европи концентрують свою працю над удосконаленням подібного сиґналу, який внедовзі може стати застарілим.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

З очима на Мальту

Коли 31-го жовтня одночасно у Вашінґтоні і Москві оголошено, що у днях 2-го і 3-го грудня цього року відбудеться зустріч президента Джорджа Буша з Міхаїлом Ґорбачовим на військовому кораблі біля острова Мальти на Середземному морі, — Буш заявив, що ця зустріч призначена для „взаємного познайомлення" і тому ділові справи будуть обговорюватися на наступній зустрічі з початком 1990 року. Але тим часом сталися події, які заскочили і Буша і Ґорбачова. Провалився Берлінський мур і виринула проблема з'єднання двох частин поділеної Німеччини, з яких кожна належить до іншого політично-військового бльоку. Провалився сталінізм у Чехо-Словаччині і Болгарії. Свого часу Ґорбачов говорив про „одну Европу від Атлантику по Урал" — тепер ніби настала реальніша можливість такої Европи. У Совєтському Союзі продовжується економічна криза з відсутністю предметів найпершої потреби і хоч совєтський міністер закордонних справ Едвард Шеварднадзе з обуренням відкинув суґестію щодо допомоги від Америки — СССР таки страшенне потребує цієї допомоги — достави збіжжя на дальший кредит, достави машин і тих предметів, що їх Европейська економічна спільнота та Японія постачають вже Польщі й Мадярщині. Тому трудно уявити собі, щоб у таких сучасних обставинах дводенні розмови лідерів двох суперпотуг обмежились до виміни куртуазійних компліментів та обмірковування погоди.

Журналісти підхопили мовну схожість „Ялта" і „Мальта" і пречисленні коментарі на тему цієї першої зустрічі Джорджа Буша з Міхаїлом Ґорбачовим висловили одностайне бажання, щоб Мальта не була похожа на Ялту. Навпаки, світ очікує, щоб на цій зустрічі біля Мальти бодай частинно направити лихо, що їх заподіяла всьому світові Ялтинська конференція з 1945 року. Ілюстрований журнал „ЮС НЮз енд Ворлд Репорт" з 4-го грудня 1989 року приніс велику світлину учасників конференції у Ялті. У першому ряді цієї світлини сидить посередині схорований навпікаліка Франклін Делано Рузвелт, по його правому боці насуплений Винстон Черчіл, по лівому — у плащі з пагонами і шапці на голові — Йосиф Сталін. Позаду Черчіла можна пізнати високу елеґантну постать лорда Ідена, тодішнього британського міністра закордонних справ — похмуру фізіономію совєтського міністра закордонних справ Вячеслава Молотова в капелюсі і американського амбасадора у Москві Аверелла Гарримана. Між отими непідписаними постатями певне є й радник Державного департаменту, головний дорадник Рузвелта, Альжир Гісс, якого згодом здемаскували, як совєтського аґента. Головними постановами Ялтинської конференції був поділ світу на сфери впливів ЗСА і СССР та на вільну демократичну і поярмлену комуністичну частини розділені залізною завісою. Конференція біля Мальти мала б ті основні Ялтинські постанови скасувати.

Захитання комунізму в Европі, гостра економічна криза в СССР і тамошні свободолюбні національні рухи — створили для Буша добру коньюнктуру для такої конференції з Ґорбачовим. Буш виступає з позиції сили — Ґорбачов з позиції слабости і словесна большевицька бундючність не всилі перекреслити цієї очевидної дійсности. Помагає теж Бушеві недавня катастрофа літака в Сальвадорі, який летів з Нікараґуа з вантажем совєтської зброї, призначеної для комуністичних партизанів. Це неначе схоплення на гарячому — наявний доказ, що Москва далі постачає зброю Кубі й Нікараґуа, які є неначе посередниками між СССР і комуністичною авантюрою, в Сальвадорі. Державний секретар Джеймс Бейкер, який напевне товаришитиме Бушеві на Мальту, заявив недавно, що в переході від „політики стримування до політики співпраці з СССР" ідеться не тільки про економіку, про совєтську перебудову, але й про співпрацю на европейському континенті й у Центральній Америці. Розмови на конференції в Мальті будуть напевне засекречені, але було би дивною річчю, як би бе заторкнено там проблем вічної збройної експансії комунізму на американському континенті. Правда, Ґорбачов помістив у „Правді" довший еляборат на тему вічної тривалости комунізму в Совєтському Союзі, але це не зупинить процесу завмирання комунізму і не піднесе в очах Заходу вартости лідера імперії. Читаємо, що Буш годинами розмовляв телефоном з Марґарет Тачер, Франсуа Міттераном і Гельмутом Колем про спільний фронт у відношенні до Ґорбачова. Нема сумніву, що такий спільний фронт існує. Зустріч біля Мальти буде вже 18-ою конференцією на верши нах у ЗСА і СССР. Ні одна з них не вилікувала світ з його недуг. І ця найближча конференція не принесе спасення світові. Це тільки пренаївні американські ліві ліберали захопленні великим реформатором Ґорбачовим і прив'язують до розмов із ним величезне значення. Мальта не принесе чуда, але буде доброю подією для добра світового миру.

Роман Голіят

ЗУСТРІЧ ПАПИ З ҐОРБАЧОВИМ І УКЦЕРКВА

У газеті „Католік Твин Сиркл", з 12-го листопада ц. р. у обширній статті п. з. „Папа і Ґорбачов, віч-на-віч", Джонатан Локсмур інформує читача про зустріч Папи Івана Павла II з Ґорбачовим, яка відбудеться 1-го грудня ц. р. у Ватикані й про положення Католицької Церкви в СССР, присвячуючи багато місця Українській Католицькій Церкві.

Автор каже, що вперше в історії, найвищі представники двох сильних запальних протилежних поглядів на світ стрінуться лицем в лице у приязній дипломатичній зустрічі. Це буде момент, багатий в символізм, але, водночас відповідальна нагода змінити життя і долю.

У Ватикані приготування до цієї зустрічі йдуть від літа 1989 року, тобто від дати листування між Ґорбачовим і Папою.

Обидві сторони мають причину бути оптимістами. Для Ґорбачова ця зустріч принесе підтвердження визнання совєтським урядом нової настанови до релігійних згрупувань, що минулого року виказалося офіційною підтримкою святкувань Тисячоріччя. А Папа може здобути відповідні концесії для католиків. Ця зустріч підтвердить готовість Церкви співпрацювати зі всяким правлінням, яке зберігає етичні норми і дозволяє Церкві мирно виконувати свою місію.

Найменша познака і жест, що його зробить Ґорбачов під час зустрічі, будуть важливими для 10-мільйонів католиків у СССР. Дж. Локсмур стверджує, що за останній рік совєтський уряд зробив значні концесії для визнавців релігії. Більшість осіб, що їх арештовано, або заслано, на підставі закону про релігію, звільнено, більше як 3,000 замкнених і сконфіскованих церков відновлено, дозволено на видавництво, навчання і провадження харитативної праці.

Нічого дивного, — продовжує Локсмур, — що з цих полегш, найбільше користає сильна 40-мільйонова Російська Православна Церква. Її патріярх з осідком у Москві, традиційно покірний у підтримці совєтської закордонної політики й невтральний щодо совєтських внутрішніх практик. Із 1,610 нових зареєстрованих в 1988 році парохій у СССР — 1,244 було православних, а тільки 71 католицьких.

З наступним роком приймуть новий закон, на підставі якого, всі віровизнання будуть трактовані однаково проте, — стверджує автор, — деякі дискримінаційні елементи залишаться з політичної та історичної причин.

Ґорбачов хотів би радше бути ввічливим і дати Церкві концесії, ніж погрожувати переслідуванням. Одне слово, він хоче совєтської контролі над Католицькою Церквою, так, як це є під цю пору в Білорусії й Литві, а там, де Горбачов уважає, що Церква заблизько солідаризується з націоналізмом, сепаратизмом і політичною опозицією, як це має місце з переслідуванням українських католиків східнього обряду — ситуація, мабуть залишиться і далі важкою. У Литві, дозволено повернутися єпископові Степановічусові після 27-річної заборони до його архидієцезальної катедри у Вільнюсі, (що протягом 38 років була ґалерією картин), а його відправу в ній передавано через совєтське телебачення. У Білорусії двом мільйонам католиків, вперше після закінчення Другої світової війни, призначено католицького єпископа Тадея Кондратовича. Ще рік тому поліція забороняла там церковні відправи.

В Україні, другій по величині совєтській республіці, в якій сконцентровано більшість тяжкої індустрії і сільськогосподарської промисловости, Римо-католицька Латинська Церква правно визнана. Але, її вітка, українські католики східнього обряду, які є льояльні до Риму, хоча затримали православний обряд, від часу коли у 1596 році з'єдналися з Римом, їх за наказом Йосифа Сталіна насильно включено в 1946 році в Російську Православну Церкву.

Хоча Українську Католицьку Церкву східнього обряду розв'язано, вона продовжує існувати в підпіллі зі своїми священиками, що служать до Богослужень і які наражаються на арешт і переслідування за нелеґальну діяльність у засекречених парохіяльних громадах. Живучість Церкви визнано за кордоном і з того часу справу українських католиків східнього обряду загально підтримують провідники західньої Церкви, включно з Папою.

Практикуючих членів Церкви нараховують сім мільйонів із 50-мільйонового числа українського населення. Безупинні протести привели становище Церкви до міжнародної уваги. В травні кількох єпископів, включно з трьома українськими єпископами східнього обряду, розпочали в Москві ротаційний голодовий страйк. Коли літом оформився Народний Рух України за Перебудову, щоб перевести реформи, то леґалізація Церкви була однією з перших вимог на їхній листі; а коли 100,000 українських католиків східнього обряду зібралися у Львові, щоб вислати петицію до Папи й Ґорбачова в половині серпня, то це була найбільша цього роду демонстрація.

Але, вже 1-го жовтня, чергову демонстрацію поліція

(Закінчення на стор. 3)

Микола Руденко

З приводу перепоховання О. Тихого

Ось нарешті й Олекса Тихий повернувся в Україну. Повернувся не для того, щоб поцілувати стареньку матір, яка проводжала його в ненависну тюрму, а для того, щоб лягти в ту ж саму землю, в якій лежить вона. Повернувся не в Дружківку, звідки його взяли чекісти, а в старовинний Київ. Його батьківщиною нині стала вся Україна.

Усі ми, хто був арештований за участь у Гельсінкській Групі, боролися за українську мову. І все ж вона, мова народу нашого, не знає завзятішого оборонця, ніж Олекса Тихий. Практично в нього не було іншого криміналу, аніж його безкомпромісні статті й листи на захист української мови. Він посилав їх до совєтських газет, до вищих учбових закладів і міністерств. В них ішлося тільки про одне — про те, що в донецьких селах, де люди розмовляли й розмовляють українською мовою, влада всюди закриває українські школи. Тихий, педагог і філософ, сприймав це державне свавілля як свою особисту трагедію. І водночас трагедію українського народу.

Дозвольте нагадати слова, які я сказав про Тихого майже чотирнадцять років тому — тоді, коли ми сиділи поруч на лаві підсудних перед бездушними яничарами, котрих держава Брежнєва-Щербицького уповноважила бути нашими суддями. Це було в Дружківці, на батьківщині Тихого. Ось що я тоді мовив про нього в своєму останньому слові:

„Для оцінки суспільства — прогресивне воно чи регресивне — існує тільки одне мірило: свобода слова, свобода інформації. Інших критеріїв немає, бож не про мурашник мова, працю якого також високо шануємо — мова про людське суспільство. А людське суспільство — це Слово. Або, як сказав Олекса Тихий, який сидить поруч мене: 'Мова народу — народ!' Це знаменні слова, святі слова.

...Тихий — філософ не тільки згідно з дипломом Московського університету. Тихий — філософ усім своїм єством".

Коли я казав це про Олексу, я думав не тільки про його останній арешт, але й про перший. Подумайте, люди добрі: в році 1957, коли сталінських політв'язнів реабілітували сотнями тисяч, а тих, хто спромігся вижити, випускали із в'язниць — Олексу Тихого засудили до семи років концтаборів. І він це покарання відбув повністю. За що ж до нього така лютість з боку московської держави — уже не сталінської, а хрущовської? За те ж саме, що й лютість держави брежнєвської: за любов до української мови, за послідовні намагання оборонити її від загибелі. А разом з тим оборонити від загибелі українську націю. Як бачите, в Кремлі може все докорінно мінятися — о крім одного: русифікаторської політики стосовно України.

Я вважаю Тихого філософом за покликання не лише тому, що він значно раніше від мене побачив цю недобру якість Кремля, а ще й тому, що Тихий зумів поставитися по-філософському до життя і смерті. Він цілком свідомо прирік себе на мученицьку смерть в ім'я порятунку української нації. Він знав, що загине, іще тоді, коли стояв перед брутальним брежнєвським судом. І саме тому, що українська нація має таких полум'яних героїв — вона безсмертна.

* * *

Темна нічка
Гори укрила,
Радість і смуток
Все покорила.
Яблуня пишна
Листки породила,
Тихо на плечі
Гілля спустила.
Місяць виходить
З-за темної хмари.

Дівча у потоці
Чека собі пари.
А я одинокий
Сиджу у садочку,
І серденько крають
Гіркії думочки.
Чому, моя Ненько,
Щаслива не станеш,
Вільно і гордо
У світ Ти не глянеш?!

Євген Друк, Україна

Українська символіка

Прапоре наш, символе величний!
Назавжди в гармонію краси
Синє небо й жовтий лан пшеничний,
Поєднавши, істинним єси!

Тризубе, ти шану волі щиру
У своїй стилістиці обрік.
Геральдичний знак Володимира
Гербом України став навік.

В цих словах і пісня солов'їна,
І пророка полум'яний зов...
Друзі, „Ще не вмерла Україна"!
— Наша ненька, вірная любов!

Мирон Мастикаш

Андрій Бук

ЗРОСТАЮТЬ ЦІНИ НА ЦУКОР

В останніх десятиріччях, особливо в останніх роках, на світовому ринку почали зростати ціни на цукор від 8 до 12 центів на фунт річно а цього року вже 15 центів. Головна причина — це спад продукції з одного боку, а зростаюча консумція з другого. Світова консумція цукру на кінець серпня 1989 року — 107 мільйонів метричних тонн, а продукція — 106 мільйонів метричних тонн. Німецькі рафінерії цукру передбачають на кінець цього року консумцію 109.5 мільйона метричних тонн, а продукцію — 106. Ціни на світовому ринку останніми роками зростають, з одного боку, через збільшений від чотирьох років імпорт цукру Совєтським Союзом, а — з другого, через зменшений від трьох років експорт з Бразилії.

Совєтський Союз, найбільший продуцент цукру в світі, на кінець серпня 1989 року випродукував 9.4 мільйона метричних тонн, головно цукрового буряка з України; в боротьбі з пиянством від 1984 року, не лише спричинив брак цукру, але збільшив пиянство. Споживання алкоголю в СССР, яке від декад зростало і було спричинником усякого роду зловживань — злочинів, крадежей, рабунків, спекуляцій, чорного ринку, порнографій, розводів, різного роду недуг, смертности і зменшення віку, через прогули захитало економічний стан країни. Генсек М. Ґорбачов, ліквідуючи в 1984 році п'ять міністерств в боротьбі з пиянством, зарядив зменшити крамниці, час і години продажу алькоголевих напитків. В наслідок того громадяни почали нелеґально продукувати свій алькоголь-самогон, головно з цукру, що спричинили брак його в крамницях. Уряд спершу обмежив продаж приділу цукру, а коли не зважаючи на це його бракувало, почав імпортувати щорічно більше цукру. У результаті Совєтський Союз втратив не лише мільйони рублів доходу з продажі алькоголю, але збільшив пиянство, яке причинилося до підвищення злочинств. Останнім часом урядові чинники повідомили, що через пиянство зловживання, крадежі, чорний ринок, наркоманію, розводи і проституцію 1989 році зросли на 3.9 відс.

Бразилія, другий найбільший продуцент цукру в світі, від трьох років зменшує свій експорт, через вживання цукру для продукції алькоголю до автомобілів. Продукція цукру на кінець серпня 1989 року — 8 мільйонів метричних тонн (на рівні з Кубою), експорт 1.5 мільйона метричних тонн, цього року сподівана 6.9 мільйона метричних тонн, експорт всього 650,000 метричних тонн, 60 поверх 50 відс. автомобілів вживає алькоголь замість бензини, якої брак, а імпорт задорогий.

Продукція цукру в ЗСА на кінець серпня 1989 року — 6.6 мільйона метричних тонн (четвертий по величині продуцент цукру в світі), споживання 7.5 мільйона метричних тонн — далі зростає, через вживання цукру до напитків і різного роду цукрових продуктів. В історії американської цукрової індустрії, починаючи від депресії, ціни на цукор мінялися — зростали, бо є рамовані законом. Цукровий закон з 1934 року підніс ціну на цукор, через обмежений імпорт і зменшену продукцію. Під час Другої світової війни закон зревідовано, а в 1974 році його знесено і ціни на цукор впали. В 1974 — 1981 роках ціну на цукор знову піднесено. Уряд дав фармерам-рафінеріям цукру безвідсоткову позичку і стабілізував ціну, а в 1982 році встановив тарифи на імпортований цукор і підніс ціну на-місцевий. Громадяни платили 60 центів більше за п'ять фунтів цукру, а також вищі ціни за цукрові продукти. Через нову програму вісім плянтацій цукру зліквідовано, продукція цукру впала на 35 відс., звільнено багато робітників, головно через драстично зменшений імпорт нерафінованого цукру, ціни на цукор сильно зросли і підприємства, що вживали цукор до продуктів („Кока кола" тощо) замість цукру почали вживати кукурудзяний сироп. Істотно зменшився експорт цукру до 27 країн Третього світу і Латинської Америки, з 700,000 метричних тонн у 1982 році до 183 у 1988 році. Зменшений на 40 відс. імпорт цукру з Домініканської республіки, змусив її заключити трирічний договір достави цукру до СССР, найбільшого від трьох років імпортера цукру в світі, а надвишку нерафінованого цукру — до Китайської Народної Республіки. Департамент сільського господарства платив фармерам 18 центів більше від одного фунта цукру і давав допомоги, щоб змагазинувати 153,000 метричних тонн цукру. Нині уряд розробляє нову програму цукрової індустрії, зменшує допомоги-позички фармерам, яка зменшить ціну на цукор і продукти і на довшу мету заощадить консумерам більйони долярів.

Не зважаючи на те, що ціна на цукор є рамована законом, зменшені субсидії і останнім часом зменшується споживання цукру, бо шкодить людському організмові, тобто зле ділає на нервову систему, руйнує артерії і шкодить на серце (тому зросло споживання меду, який не лише дієтично лікує, але продовжує вік людини), фармери далі переходитимуть на цукрові рафінерії, збільшуватимуть посівну площу цукрового буряка, бо сильно зростає вживання цукру в харчових продуктах: морозиво, йоґурт, майонез, „Кока кола", тіста, втроє збільшить їх ціни і дасть фармерам більйони долярів доходу, а як його забракне, чи зростуть ціни, вживатимуть сік з кукурудзи. Уряд далі даватиме фармерам-власникам рафінерій цукру, які становлять всього один відсоток аґрарної культури, субсидії і позички.

о. проф. д-р Ігор Мончак

ПОДІЇ В УКРАЇНІ І ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

I.

Робити підсумки сучасних подій в Україні зовсім передчасно. Вони розвиваються так несподівано і таким швидким темпом, що не лиш годі передбачити їх вислід, але навіть тяжко стежити своєчасно за їх розвитком. Все ж таки тепер можна відзначити головні їх характеристики, а навіть провідні принципи.

Безперечно, що основною сучасною подією в Україні є установчий з'їзд Народного Руху України за Перебудову (НРУП), переведений у Києві 8-го — 10-го вересня 1989 року. З'їзд понад тисяча делеґатів з усіх майже областей України і з-поза України, умандатованих місцевими вічами чи зборами, був таким всенародним виявом волі народу, який своєю мандатністю і соборністю перевищив навіть визвольні з'їзди 1917-19 років. Тому інституція НРУП базована на такій широкій соборній і мандатній основі, є найкращим виявом сучасного стану на всьому просторі України. Крім цього, цей стан утривалений в інституції НРУП має форму стабільности незалежної від зміни осіб і настроїв. Кожна інституція з своєї природи є довготривалою і тому її принципи є далеко тривалішими від маніфестацій чи заяв навіть найвизначніших одиниць або принагідних зібрань.

Безперечно, що основані принципи НРУП утворювалися під впливом сучасних зовнішніх обставин, особливо при наявності сильної совєтської імперії в мирні часи. Зовсім відмінні були обставини визвольних з'їздів з-перед сімдесяти років. Та які не були б причини прийнятих принципів НРУП під теперішню пору вони є напрямними дальшого визвольного процесу України.

1. Першим основним принципом є прийняття за підставу існуючого стану і законів держави. У 68-ій точці Статуту НРУП сказано: „Народний рух України за Перебудову як громадсько-політичний рух, можливість утворення й існування якого гарантована статтею 49 Конституції Української РСР, є ланкою політичної системи Української РСР". А в 6-ій точці Статуту стверджено: „Рух як громадсько-політична організація діє в межах Конституції (Основного Закону) Української РСР та законів Української РСР відповідно до своєї Програми та свого Статуту".

Навіть в уживанні національної символіки покликаються на закон: „Напередодні з'їзду відбувалася пресконференція, на якій ...кандидат юридичних наук Головатий зачитав закон... і констатував, що закон її не забороняє" („Свобода", ч. 172). Ото ж НРУП не проповідує революцію, але радше „альтернативну еволюцію". Метою цієї еволюції є „перебудова" до такої міри, що з комунізму ледве чи залишилась би хоч назва. От так як ствердив великий дипломат В. Черчіл, що коли опозиційна партія приходить до влади, то вона не усуває попередніх законів, але на тих законах будує свої. Чи як сказав Володимир Яворівський у редакції „Свободи" (ч. 204 — 1989): Сьогодні не ракетами, не крісами, а державним розумом здобувається волю. Ми не мали державних мужів... Але тепер цей державний розум формулюється у НРУП...".

Ця „альтернативна еволюція" не є притаманна лише проводові НРУП чи середовищеві Яворівського. Нею кермується також Українська Гельсінкська Спілка, що є більш радикальним крилом Руху і перед його зформуванням була, за словами Миколи Руденка, найширшою репрезентацією українських сил відродження. У самій назві Українська Гельсінкська Спілка від свого заснування 1976 року покликалася на Гельсінкський договір з 1975 року, яким затверджено сучасні не зовсім правильні кордони Совєтського Союзу.

2. Виходячи з сучасного стану України, сили відродження мусіли брати теж під увагу теперішній стан заселення УССР. Згідно з переписом з 1979 року, з 52 мільйонів населення УССР 12 мільйонів подало себе за росіян, себто 23 відсотки, а до цього ще 5 мільйонів українців подало російську мову за свою матірну. То ж не диво, що на установчому з'їзді НРУП з числа 1,109 делеґатів українці становили 90 відс. Натомість було 77 делеґатів росіян, себто 7 відс., а на решту 3 відс. складалося 29 делеґатів від десяти інших національностей, які тепер заселюють Україну.

Цей принцип репрезентувати все населення України віддзеркалює сама назва НРУП. Це не є Український Народний Рух, але Народний Рух України, себто всіх жителів української землі.

Та важливіші від етнічного аспекту був ідеологічний склад установчого з'їзду Руху. 228 делеґатів З'їзду були членами або кандидатами в члени Комуністичної партії, а до цього шістьох було партійно-совєтськими працівниками. Отже комуністи становили 20 відс. цього з'їзду, на якому найбільш активними були члени ідеологічно противної Гельсінкської Спілки. З одного боку довголітній в'язень Левко Лук'яненко, чи Михайло Брайчевський, або Василь Барладяну гостро критикували існуючий лад, але з другого боку ідеолог цього ладу Леонід Кравчук мав змогу аж двічі промовляти на З'їзді.

3. Принцип дати місце в НРУП усім жителям України ставив організаторів З'їзду (зокрема Володимира Яворівського) і його провідників (особливо Михайла Гориня) перед складним завданням: не розгубитися в цілях цього Руху. Для кожної особи, без уваги на її приналежність, є місце в Русі, якщо її діяльність вкладається в загальну програму НРУП. Це зазначено в Статуті НРУП (точка 2): „Рух відкритий для членів КПСС, членів громадських організацій та творчих спілок, які активно борються за перебудову".

Як Рух розуміє перебудову вияснено в Програмі НРУП (точка 2): „Головною метою діяльності Рух визначає: побудову в Україні демократичного й гуманного суспільства... і створення суверенної української держави..."

У своїй головній цілі: побудові справедливої суверенної української держави, Рух зводив (до спільного знаменника) людей, не лиш різного походження, але й різних поглядів як намічену ціль осягнути. Були делеґати з Західньої України, які прямо стреміли до незалежної України. Навпаки російськомовних делеґатів з Донбасу відстрашував сам тризуб. Натомість київські організатори З'їзду старалися не входити в конфлікт ані з делеґатами протилежних поглядів, ані з Комуністичною партією. Їм сприяли делеґати з центральних і південних областей, яких не відстрашував синьо-жовтий прапор, але настоюванням на українській мові не хотіли відпихати Донбаських шахтарів. Так то спрямовуючи увагу на ціль, а не на засоби збережено єдність З'їзду, чого наполегливо домагалася численно зібрана публіка.

Закінчення буде.

КРАЙОВА РАДА РОБІТНИЧИХ відносин в понеділок, 27-го листопада ц.р., офіційно звинуватила підприємство виробництва сталі „Сітістіл" в Делавері, яке власнить китайська фірма, в утискуванні робітників та упередженні до тих, що належать до профспілок. Китайська компанія „Чайніз інтернешенел траст" у червні минулого року купила фірму „Фінікс стілс" за 13,5 міл. дол. та інвестувала додаткових 56 міл. дол. на рекострукцію та відновлення виробництва. В березні цього року підприємство знову почало працювати, але керівництво відмовилося приймати робітників, які раніше працювали для „Фінікс стілс", мотивуючи це новою технологією та недостатньою кваліфікацією робітників. Поки що „Сітістіл" прийняло 38 колишніх робітників „Фінікс стілс", які є висококваліфікованими спеціялістами. Загальна кількість робітників „Сітістіл" досягатиме лише 350 осіб, при чому вони будуть виробляти стільки сталевих виробів, скільки у „Фінікс стілс" продукувало 800 робітників.

Листопадові роковини в Кергонксоні

Кергонксон, Н.Й. (Р.Б.) — Тут, заходом місцевого Громадського комітету Кергонксону і околиці, відбувся у неділю 5-го листопада 1989 року в місцевій вщерть виповненій церковній залі, після Служби Божої і Панахиди за поляглих, концерт присвячений Листопадовим Роковинам.

Свято відкрив коротким словом д-р Олег Волянський, вітаючи присутніх, зокрема колишніх усусусів: проф. Романа Чучкевича, М. Кухнія (який не міг явитися з причин недуги), та ред. Івана Дурбака. Після того виступали учні місцевої Школи українознавства окремими точками. Шкільний хор під диригентурою учительки Павлини Олексів при фортепіяновому супроводі Софії Феліціяно, заспівав „Ой, у лузі червона калина", при чому учасники на залі слухали цей спів стоячи. Аріяна Лонкевич продеклямувала вірш Ліди Хадай „Свято в листопаді". Олесь і Софійка Стецики продеклямували вірш Гриця Труха „Ви знали їх, отих стрільців", Софія Феліціяно виконала на фортепіяні „Де Дніпро наш", Ліда Підлуська продеклямувала вірш Галини Чорнобицької „У листопаді", і знову шкільний хор під диригентурою учительки П. Олексів при фортепіяновому супроводі Еви Панчишин виконав пісню „Гей, там на горі Січ іде".

Святкову доповідь виголосив учасник Листопадового Зриву і визвольних змагань, колишній січовий стрілець ред. Іван Дурбак, який поділився дуже цікавими споминами з тих бурхливих часів, що вкрили славою цю нашу військову формацію. Доповідь ред. І. Дурбака, наскрізь оригінальна й глибоко вірна (він не боявся назвати винуватців нашої програної в 1917-1921 роках), закінчилася закликом пошанувати гідно найбільшого українця цього століття Митрополита Андрея Шептицького: „Першого листопада минуло 45 болючих літ, як у Львові помер найбільший українець XX століття Великий Митрополит Кир Андрей Шептицький. Тож віддаймо шану гідно і достойно світлій постаті цього Великого сина України і Церкви, того, хто так свято і гідно репрезентував нашу Церкву й український нарід по цілому світі майже 50 років. Стараймося усіма силами довести до беатифікації Слуги Божого Андрея, щоб його проголосили святим, бо він молився і молиться за нас і нашу Церкву, і йому ми всі так дуже багато завдячуємо".

У мистецькій частині концерту виступили: чоловічий хор „Трембіта" під диригентурою Степана Яца, який виконав три пісні: „Іхав стрілець на війноньку", музика М. Гайворонського; „Ой, на горі там женці жнуть" та „Ой, видно село" слова і музика Льва Лепкого; Євгенія Рубчак продеклямувала в'язанку віршів про Листопад; мішаний хор „Золотий Гомін" під диригентурою д-ра Олега Волянського виконав теж три пісні: „Наш стяг", слова Уляни Кравченко, музика Андрія Гнатишина, „Журавлі", слова і музика Л. Лепкого, гармонізація Олександра Кошиця, і „Вставай, Україно", слова і музика Олександра Садовського.

Дуже приємною несподіванкою був виступ молодої співачки сопрано Марії Мирослави Мандзій-Волянської (дружини д-ра Льва Волянського, лікаря і композитора), яка, при фортепіяновому супроводі Соні Шереґ прегарно заспівала „Маєву нічку", слова і музика Л. Лепкого; „Як давно", слова О. Підсухи, музика Григорія Китастого, і „Синю чічку", слова В. Бобинського, музика М. Гайворонського. Гарним і вишколеним голосом, прецизним і глибоким виконанням заволоділа залею, за що заслужено одержала рясні оплески, а її гідна подиву чітка вимова складних поетичних текстів донесла кожне слово до завмерлої в тиші залі (дві сотні людей). Тож коли скінчила слова — звернення до України: „Не розвіять жалю, не розрадити тугу безкраю; Я ловлю, я ловлю кожну вістку з далекого краю! Освіти, освіти мою душу, повиту журбою: Ти прости, ти прости за розлуку, мій краю, з тобою!" — то на залі не лишилося ні одних незволожених очей.

В'язанкою стрілецьких пісень, музика М. Гайворонського, у виконанні чоловічого хору „Трембіта" під диригентурою С. Яца (він же і аранжував дещо з репертуару) та українським славнем закінчено цей вдалий концерт. Микола Василик подякував виконавцям програми, зокрема учням Школи українознавства, і громадянам за численну участь.

Повідомлення Центрального Комітету „Рогатинщина"

Подається до відома членам Об'єднання Рогатинців, що Президія Центрального Комітету на своїх засіданнях в днях 13-го вересня і 3-го листопада цього року проаналізувала положення видання збірника „Рогатинська земля" і ствердила слідуюче:

Редакційна колегія переглянувала всі заплановані матеріяли до першого тому включно з географічно-політичними мапами, 16-ма кольоровими ілюстраціями і численними знімками та передала їх до остаточного оформлення — опрацювання головному редакторові Уляні Старосольській-Любович. Одночасно обговорено і устійнено з головним редактором і друкарнею часовий плян і процес видання. Деяке сповільнення цього процесу є з причин незалежних від комітету. Комітет докладає всіх зусиль для скорої появи нашого збірника.

Звератємося з апелем і проханням до нашого членства, управ відділів та всіх наших рогатинських земляків — патріотів продовжувати підтримку нашого задуму морально і матеріяльно в напрямі повного успіху наших видань та скорої появи збірника. Грошові перекази і чеки просимо пересилати на адресу фінансового референта: Mr. Jaroslav Pastushenko, 440 E. 6th St., apt. 4c, New York, N.Y. 10009.

Збірник буде висилатися всім тим, що пожертвували щонайменше 50 дол. на це видання. Просимо всіх, які від часу останнього з'їзду змінили своє місце замешкання, надіслати нову адресу до секретаря: Mr. Volodymyr Melko, 4008 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. 19140, U.S.A.

При цьому подається до відома, що нав'язано неформальний контакт з громадсько-культурним товариством „Дзвін" в Рогатині і переслано певну суму грошей зложених членами комітету на потреби будови пам'ятника Роксоляні в Рогатині, за що ми вже отримали підтвердження з подякою.

Президія Комітету:
Д-р Олег Кудрик,
голова,
Володимир Мелько,
секретар,
Інж. Мирослав Шміґель,
містоголова,
Ярослав Пастушенко,
фін. реф.

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

УП та УГС двічі подавали заяви на мітинг. Проте їм було безпідставно відмовлено. Від 10-ої години ранку дубнівчани почали сходитися в центрі міста. Активісти УГС, НРУП та Товариства Української Молоді розгорнули українську національну символіку — синьо-жовті прапори та хоругви з тризубами. Людей прибувало все більше. З'явилася міліція. Великий міліційний загін оточив площу і перегородив длях людям, що підходили. Мітинг розпочався. Виступали робітники, службовці, представники НРУП та УГС. Всі промовці засудили офіційний законопроєкт про вибори як антидемократичний. Несподівано міліційні лави рушили вперед і міліціонери стали брутально хапати людей та виштовхувати за межі площі. Люди захвилювалися, але не піддавалися паніці. Взявшись за руки вони сіли на асфальт і почали обурено скандувати: Ганьба! Сталіністи! Фашисти! Посередині людського гурту майоріли синьо-жовті прапори. Діями міліції керували особисто заступник міськвиконкому та інші дубнівські начальники. Невідомо як розвивалися б дальші події, як би не прибув народний депутат СССР Мартиросян. На його заклик люди вишикувалися у колону й рушили до Будинку Культури, де мала відбутися зустріч з кандидатими в народні депутати СССР на додаткових виборах, і пройшли через місто з національною символікою. На зустрічі представники НРУП і Товариства Української Молоді підтримали незалежного кандидата лікаря Середу.

• 18-го жовтня у Херсоні місцеві ходожники у вікні художньо-виробничих майстерень виставили стенд з текстами програми НРУП, альтернативного законопроєкту про вибори в УССР та відкритого листа народних депутатів СССР з України до М. Ґорбачова. Того ж дня до відділу Спілки Художників зателефонував завідуючий відділом пропаганди Херсонської области Рилеєв і наказав зняти стенд. Художники провели збори і одностайно відмовилися це зробити. Незабаром до приміщення вдерлися троє каґебістів, які поламали стенд і забрали його з собою, а згодом тих, хто виставив стенд у вікні було оштрафовано на 50 карбованців за „несанкционированое нарушение архитектурного облика улицы". 21-го жовтня відбулися збори Херсонської організації НРУП, на яких гостро засуджено сваволля застійних владоможців. Від УГС на зборах виступив художник Олександер Блинцов.

• Ще рік тому священик Російської Православної Церкви Василь Сенів обікрав церкву в селі Лубша Жидачівського району на Львівщині, взявши з храму золоту чашу, ложечки та інші золоті та срібні речі. Селяни, що мають наявні докази порушення священиком РПЦ християнської заповіди „Не кради", ніяк не можуть добитися справедливости. Митрополит галицький Нікодим відмовився їх слухати. Уповноважений у справах релігії та суд розвели бюрократичну тяганину. Це змусило селян звернутися за допомогою до УГС та інших неформальних організацій.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У статті „Економічний огляд у третьому кварталі" Андрія Бука слід внести такі поправки: „Свобода", ч. 215 з 14-го листопада, сторінка друга, перша колонка, восьмий рядок з долини треба читати: „в мануфактурно-індустріяльних секторах найбільше затруднених"; „Свобода" ч. 218 з 17-го листопада сторінка друга, перша колонка, 25-ий рядок згори треба читати: „уряд пропонує зменшити податки з 72 до 55 відс."; сторінка третя, друга колонка, п'ятий рядок згори: „масова еміграція до Західньої Німеччини продовжується, мур ганьби упав". — Ред.

НАЙБІЛЬШУ У СВІТІ КНИГУ було виставлено для загального огляду у французькому місті Тулюзі. Її випустило видавництво „Прірво" на честь 150-річчя з дня його заснування. Ця 30-сторінкова книга важить вісім тонн і має формат чотири на три метри.

В НІКАРАҐУА ПОЧАЛАСЯ передвиборча кампанія. Віолетта Чаморро, кандидат опозиції на пост президента Нікараґуа у виборах, що відбудуться в лютому наступного року, призначила своїм головним помічником колишнього лідера партизанів-антикомуністів Альфредо Цезара. В. Чаморро вибрала партизанського командира своїм помічником після того, як Цезар був виведений зі складу керівництва Спілки національної опозиції — організації, що об'єднує 14 партій і груп. В. Чаморро абсолютно впевнена в перемозі у виборах.

Пресовий Фонд „Свободи"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи" і дитячого журналу „Веселка" та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА ч. 14.

О. Кузан, Торонто	100.00	І. Захарків, Воррен	7.50
д-р І. Насадюк, Стемфорд	100.00	В. Пашен, Парк Ридж	7.00
І. Гош, Філядельфія	50.00	М. Сухоцький, Вейн	6.96
В. Семенина, Гемптон	50.00	С. Когут, Белмар	6.00
д-р В. Боднар, Парма	35.00	П. Борисюк, Ведерсфілд	5.00
Укр. Авт. Прав. Церква, Урбана	25.00	В. Камінський, Кергонксон	5.00
В. Натина, Ричмонд Гілл	16.45	Г. Король, Венис	5.00
В. Хлебович, Ню Бритен	15.00	П. Мархон, Овкдейл	5.00
К. Панчешіне, Вудбайн	12.51	В. Мерещак, Ворм Мінерал Спрінг	5.00
В. Никифорук, Джексон Гайтс	12.00	І. Савчин, Мейплвуд	5.00
М. Бучак, Скенектеди	10.00	С. Салдан, Наєпс	5.00
В. Дучинський, Клівленд	10.00	Г. Ступка, СпрінґВеллі	5.00
А. Омельченко, Фінікс	10.00	В. Таскі, Дітройт	5.00
д-р П. Пундій, Чикаґо	10.00	Т. Орел, Норт Берґен	4.00
К. Фіс, Торонто	10.00	Ю. Личковський, Семінол	2.85
С. Череватюк, Маямі	10.00	С. Стадник, Чикаґо	2.00
		Г. Ґіна, Ню Гейвен	1.60

Зустріч...

(Закінчення зі стор. 2)

брутально розігнала, вживаючи слізного ґазу й ґумових куль. Одначе, українські католицькі активісти східнього обряду, як Іван Ґель, який очолює неофіційний Комітет оборони Української Католицької Церкви, плянують дальші протести, зв'язані з відвідинами Горбачова у Ватикані. А на 6-му Синоді ПУКЦеркви в Римі 5-го до 11-го жовтня, 11 українських католицьких єпископів діяспори, якими проводив Кардинал Мирослав Любачівський, також закликали до посильної міжнародної підтримки УКЦеркві.

У своєму слові до єпископів Синоду ПУКЦ, Папа закликав до визнання УКЦеркви. „Ворожа кампанія, обвинувачування їхньої Церкви і її священиків не допомагає змінам, але їм перешкоджає", — Папа остерігав. „Без леґалізації УКЦеркви — совєтський процес демократизації ніколи не завершиться".

Майже неймовірно, — твердить Локсмур, — що Папа Іван Павло II ставить такі вимоги — як передумову його зустрічі з Ґорбачовим. І ці думки і вимоги Папи напевно будуть домінувати на засіданні. Є надія, що Москва під цю пору, приготована на це погодитися. У вересні поважна перешкода була усунена, коли зрезиґнував перший секретар Української Комуністичної партії Володимир Щербицький. А після ратифікації СССР нового закону в справах релігії в 1990 році, напевно наступить леґалізація УКЦеркви.

Автор цієї статті стверджує, що УКЦерква не загинула, вона просто пішла в підпілля. Церква витривала в підпіллі протягом 40 років, але останньої осені, вперше її єпископи показалися публічно, з'явившись перед Відділом при Раді міністрів в справах релігії в Москві, — з вимогою визнання цієї Церкви.

Українці у Кракові

Початки існування міста Кракова сягають більше як тисяча літ. Побудований над рікою Вислою на магдебурзькому праві притягав до себе багато німецьких, чеських, жидівських поселенців а й наших людей з Лемківщини та інших земель.

Краків від самих початків польської державности був столицею Польщі та місцем побуту їхніх королів на великому замку Вавелі над самою Вислою, оточений високими оборонними мурами і баштами, що залишилися до нинішнього дня.

Місто це має цікаву історію й переходило тяжкі лихоліття і напади: монголів, турків, татар зі сходу а німців із заходу. Там перехрещувались культури різних народів, а у висліді цього місто це подібно, як Львів, має вищий рівень культури, а старинні будівлі, костьоли і вищі школи, парки і музеї залишають незабутні спомини в тих, що там колись жили чи студіювали.

Українці заселювали околиці Кракова від самого початку, Криницю чи Новий Санч, згодом поселювалися і в самому місті. В 1364 році відкрито Ягельонський університет а опісля і інші вищі школи, тоді почали студіювати там і наші студенти, бо не всі мали гроші на студії в Празі, Відні чи далекій Італії.

Від 1912 року існує в Кракові українська католицька церква Св. Норберта при вулиці Вишній II, закуплена від поляків нашими людьми і проіснувала 135 років. Церква ця служила не тільки нашим сталим мешканцям міста і околиць, але також численним студентам і туристам.

В міжвоєнних роках Першої і Другої світових воєн крім церкви Св. Норберта була ще домівка „Просвіти", де діти ходили на науку українських предметів; де влаштовувано щороку свята Тараса Шевченка, Св. Миколая, Новий Рік і інші. Дітей цих, а між іншими і дописувача цих рядків, вчили українські студенти, що студіювали в різних школах Кракова. До нинішніх часів живуть колишні українські студенти Ягельонського університету і інших вищих шкіл Кракова в Америці, Канаді та Европі а пару років тому мали вони їхній з'їзд на Союзівці.

Перед Другою світовою війною парохом церкви Св. Норберта в Кракові був довгі роки отець Хрущ. Пощастило йому з родиною виїхати в 1944 році до Австрії а звідти виїхав до південної Америки. Коли б залишився в Кракові то забрали б його до польського концентраційного табору в Явожні так, як багатьох інших.

Одною з найвизначніших постатей в тих часах був д-р Богдан Лепкий, професор кафедри Ягельонського університету, поет і письменник, що так багато працював для краківської нашої громади. Його тлінні останки від 1941 року спочивають на Раковіцькому цвинтарі а на могилі його ніколи не бракує свіжих цвітів. Тепер цю катедру очолює проф. Володимир Мокрий, посол до польського сойму.

Приходить неславний 1947 рік з погромами, виселеннями і рабунком надбань українців, що попали під польську владу по закінченні війни. Два роки після війни польська влада не пощадила і краківської української громади і церкви. Під час Богослуження в неділю польська поліція оточила церкву і забрала всіх присутніх з отцем д-ром Стефаном Грабом до кримінала а звідти багато з них попало до концентраційного табору в Явожні, так як колись забрали до Берези Картузької перед війною. Багато з тих нещасливців, що там були запроторені стратили своє здоров'я від побиття і каторг а тисячі стратили своє життя. Ті, що перейшли попередньо такий табір кажуть, що „в Явожні було тяжче, як в німецьких таборах смерти".

Опорожнілу церкву Св. Норберта в Кракові забрали польські отці Салетини і тримають її до нинішнього дня, затираючи всі сліди по попередніх власниках цієї церкви, залишився тільки позолочений великий хрест в середині святині, як хто ще з перед війни його пам'ятає. Що сталося з прекрасним іконостасом, мальованим славним польським малярем Яном Матейком, ніхто в Кракові не знає!

Як зрозуміти польську ментальність з претенсіями бути „передмуром християнства", що маючи в Кракові понад 50 костьолів забрали нам одну однісеньку греко-католицьку церкву, котру ми мали і не хочуть її віддати, а тепер з ласки дають відправляти нашим священикам в каплиці костьола Св. Катажини на Казімєжу і за це треба їм платити сто тисяч злотих!

Минуло вже 42 роки від погрому нашої української громади польською владою в Кракові. Життя однак не стоїть на місці і цього року д-ра проф. Володимира Мокрого з Кракова вибрано на посла до сойму в Варшаві. Є також багато українських професіоналістів і науковців, а також професорів вищих шкіл в Кракові.

Могила проф. Богдана Лепкого в Кракові

За словами о. Мирона Михайлишина з Кракова, що кілька місяців тому завітав до Ню Йорку „є багато українського походження студентів вищих шкіл, зацікавлених нашими справами і охочих до громадської праці" але з браку відповідного приміщення сходяться в приватному малому помешканні о. Мирона Михайлишина на четвертому поверсі і що можна в таких обставинах зробити?

Конечно треба придбати будинок — де би можна дітвору вчити так, як колись в передвоєнній „Просвіті", де мали б місце наші студенти на сходини, бібліотеку, а мрія д-ра Володимира Мокрго сповнилася б і він міг би заснувати наукову Фундацію ім. Т. Шевченка, на яку Папа римський Іван Павло II дав йому вже 1,000 долярів.

Такий будинок знайшовся в Кракові і є на продаж в самому центрі міста. Треба цей дім купити для нашої громади в Кракові і ціна його справді невелика.

Хто має дати початок збірки на цей дім? Ті, що пів століття тому жили чи студіювали в Кракові. Вони колись мали церкву і „Просвіту" а тепер нам треба для слідуючих поколінь те саме придбати. Може й найдутся щирі серця, що їм не байдужа доля українців цього міста в майбутньому. Не треба підкреслювати важливості того наукового центру, що там буде заснований і буде помостом між Україною і Західньою Европою, Америкою і Канадою!

За ближчими інформаціями, чи з евентуальними пожертвами прошу звертатись до: Юрій Ковальчик, реф. Організації Оборони Лемківщини: 386 Sommerville Place, Yonkers, N.Y. 10703. Конто банкове в „Самопомочі" в Ню Йорку. Чеки прошу писати на: „Будинок імени проф. Богдана Лепкого",Selfreliance, N.Y." Account No. 15444-00.

Юрій Ковальчик

У ПУСТЕЛІ АТАКАМА в Чіле знайдено мумії, які вважають найдавнішими. За даними ляборатoрних досліджень, вони на 30 століть „старші" від єгипетських і краще збереглися. А найбільше здивувало фахівців те, що мумії генетично не подібні до представників інших цивілізацій. Звідки взялися ці люди і чому безслідно зникли — покищо залишається загадкою.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

ПОТРЕБА ОЖИВЛЕННЯ ДЕЛЕҐАТУРИ УСЦАК В КАНАДІ

В останніх роках відчувається послаблення суспільно-громадської праці на всіх фронтах. Цей занепад, як пояснюють наші соціологи, є наслідком відосередніх сил, які відтягають наших людей від організованого життя і діяльности в українських громадах. Атракції окружаючого довкілля є настільки приманливі, що багато наших людей стають їхніми жертвами, відчужуючись при тому від своїх українських середовищ. Тому хочу звернути увагу на один з дуже важливих факторів виховання молоді, а саме спорт.

Колись у Канаді з приїздом до цієї країни ряду визначних спортовців і спортових діячів в усіх більших скупченнях нашого поселення дуже активно процвітав український спорт в різних його виявах. Чим далі, то спортове життя разом з його активістами стали також жертвами послаблення загальногромадського життя і сьогодні в цьому відношенні картина українського спорту в Канаді зовсім не виглядає рожево. І тому кожний прояв активности вітаємо з надією, що не все є пропаще на відтинку українського спортового життя. Такою подією був футбольний турнір з участю команд СТ „Україна" Торонто, СТ „Україна" Ошава і збірної команди Української Футбольної Ліґи, який відбувся 15-го жовтня ц.р. на оселі УНО „Сокіл" в Гакстоні біля Торонто. Ініціятором цього турніру була спортова референтура філії УНО на оселі „Сокіл", яка кожного року завдяки ініціятиві керівника тієї референтури Ярослава Коваля проводить футбольні, бейзбольні, відбиванкові та тенісові турніри. Згаданий футбольний турнір відкрив коротким словом-привітом Ярослав Коваль, бажаючи учасникам успішного й шляхетного змагу. І справді, впродовж усіх футбольних ігор кидалася в очі примірна спортова поведінка її учасників. З приємністю слід також підкреслити, що в складі команди були виключно українські юнаки. Звання першуна і трофей Української Кредитової Спілки здобула команда СТ „Україна" Торонто. Суддювали на зміни Олександер Скоцень і Мирослав Задарко. Після турніру Я. Коваль подякував, а Марія Лабай, управителька новoвідкритого відділу Української Кредитової Спілки в Ошаві, нагородила першуна чашею, а всім учасникам вручила пропам'ятні трофеї.

Тут слід підкреслити особливо прихильне ставлення цієї стабільної нашої фінансової установи в українській діяспорі УКСпілки в Торонто, за її кожночасне розуміння ваги українського спорту як виховного чинника нашої молоді, за що наші спортовці незвичайно вдячні. Говорячи про Торонто, в якому проживає найбільше молоді в порівнянні з іншими українськими осередками, слід відзначити, що тут діють різні спортові товариства і клюби, одначе бракує центрального, унапрямлюючого спортового тіла, яке систематизувало б плянування українського спортового життя. Для історії українського спорту в Торонто слід відзначити такі організовані вияви: СТ „Україна", яка від 1948 року безперебійно продовжує спртову діяльність в кількох родах спорту, стараючись нав'язувати до славних традицій цього Т-ва в минулому. Українська Бейзбольна Ліґа в Торонто нараховує 13 клюбів і в цьому роді спорту виявляє не абияку ділиність. На чолі і з ініціятиви Павла Кульчицького і Михайла Ребрика, промоторів активности цієї Ліґи, збірна відвідала минулого літа чотири міста України: Київ, Львів, Чернівці і Хмельницький, де розіграли товариські змагання і провели вишкільні курси гри бейзболу з юними бейзболістами України. Від 1982 року існує теж Українська Юнацька Футбольна Ліґа, учасниками якої є юнаки від 8-20 року життя. Ліґою опікується і є її головою пластовий діяч д-р Володимир Медвідський, а спортову працю Ліґи координує невтомний ентузіяст футболу Михайло Ґаранин. Крім цього завдяки спонзорству українських професіоналістів і бизнесменів існуючі клюби ґольфа в Торонто, Гамілтоні і Ошаві відбувають кожного року спільні турніри. Також молодіжні організації Пласт, СУМ і ОДУМ плекають різні роди спортових занять, проте вони сповняють у виховній системі цих організацій тільки другорядну ролю. І коли ми згадали про брак координуючого центру для українського спорту в Канаді, що так дошкульно відчувається всюди, де ще жевріють вогники українського спорту, то треба з великою радістю привітати заходи Української Спортової Централі Америки і Канади (УСЦАК), яка є дуже активна в ЗСА, щоб у найближчому часі відновити Канадську Делеґатуру УСЦАК. Пам'ятаймо про те, що без центрального проводу, який ініціював би і унапрямлював спортове життя в Канаді, неможливо серйозно розглядати проблему дальшого існування і розвитку організованого українського спорту в тій країні.

Олександе Скоцень

УСВТ „Ч. Січ" — Говелл „Кікерс" СК — 3:2

Згідно з календарем змагань І-ої дивізії Ґарден Стейт Ліґи, в неділю 19-го листопада ц.р. відбулися футбольні гри 8-ої рунди за чемпіонат сезону 1989-90. „Ч. Січ" відбула поїздку до міста Фріголд, де зустріла й перемогла місцевий клюб Говелл „Кікерс" вислідом 3:2. Як і в минулих роках „Кікерс" виявився твердим горішком для наших футболістів, одначе, цим разом „Січовики" зуміли здобути обидві точки. Вже у 8-ій хвилині гості вели 1:0, що його ефективно здобув дебютант у складі „Ч. Січі" Тома Гофман з подачі Я. Твардовського. Гра продовжувалася в швидкому темпі, обидві дружини виявляли непересічну завзятість, але в рамках правил, що треба цим разом завдячувати судді, який у великій більшості діяв справедливо й безпомилково. В 36-ій хвилині господарі провели гарну й продуману акцію в підворіття „Ч. Січі", в якій „заробили" вільний стріл, з якого вирівняли вислід 1:1. Образ гри не змінився і після перерви. На початку господарі провели кілька швидких акцій, завдаючи нашим оборонцям досить праці. Але в 57-ій хвилині, коли „Кікерси" здійснювали чергову атаку, юний оборонець „Ч. Січі" Олесь Василак, заволодівши м'ячем, виробив влучну позицію для нашого напасника Мелета, який в свою чергу гарним стрілом підніс вислід до 2:1. В 76-ій хвилині Гофман з чудової акції Торія - Журавля здобув, як пізніше показалося, переможного ґоля. Кілька хвилин перед закінченням зустрічі господарі провели ще кілька продуманих акцій і знову заробили, цим разом карний стріл за підкос Сабрія, з якого встановили вислід змагань 2:3. Після тієї перемоги „Ч. Січ" спільно з „Краковією" займає в показнику табелі ігор четверте місце. Склад „Ч. Січі": Хамуляк, Т. Науменко, Сабрій, В. Науменко, Дворський, Торій, Брієнза, Руш, Василак, Я. Твардовський, Гофман, Мелет, Муніз, Журавель. Провідник Ромійо, тренер Саба.

Товариська хроніка „Ч. Січі"

В суботу, 8-го листопада ц.р., Управа, члени і приятелі та родина вшанували 30-ліття подружного життя відданих працівників „Ч. Січі" й „Січової Фундації", п-ва Володимира й Ярослави Василаків. В цьому родинному святі взяло участь біля 100 осіб, яких забавляла оркестра „Хлопці зі Львова". Голова Т-ва М. Стебельський зложив для поружжя Василаків привіт і ґратуляції.

Черговий успіх Є. Чижовича

В п'ятницю, 17-го листопада ц.р., на площі Трентонського стейтового коледжу в Ювінґу, Н. Дж., відбулися фінальні змагання футбольних дружин середніх шкіл за чемпіонат стейту 4-ої групи. У фіналі зустрілися дружини шкіл Колюмбія з Мейплвуду і Іст Бранзвику. Переможцями вийшли вихованці Євгена Чижовича, дружини Колюмбії вислідом 4:1. Тією важливою перемогою цей наш тренер встановив новий рекорд між тренерами середніх шкіл стейту — 402 перемоги, 83 реміси і тільки 34 програні. В складі тієї дружини між іншими виступають теж змагуни українського походження: С. Смарж, Михаєь Чижович і Т. Воянка. Є. Чижович є членом Управи УСВТ „Ч. Січ".

(от)

● РІЗНЕ ●

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 10-го ГРУДНЯ 1989 р.

Дітройт, Миш. Річні загальні збори 175-го Відд., о год. 2-ій по пол., в залі Української Мишиґенської Ліґи при вул. Мишиґен ч. 6690. На порядку: Звіти за минулий рік і вибір нової управи. Опісля ґутірка при каві й солодкім. Якщо на означену годину не прибуде відповідна кількість членів, Збори почнуться півгодини пізніше, без огляду на кількість присутніх. — В. Паліж, гол., П. Семеґен, прот. секр., Я. Базюк, фін. секр.

Вступайте в члени УНС

● ДО ВИНАЙМУ ●

• FUNERAL DIRECTORS •

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ І ДОКУМЕНТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

— НОВИЙ ПРОЄКТ —

УКРАЇНА ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В ДОКУМЕНТАХ

Завданням цього проекту є видати окремими томами всі документи, які відносяться України в рр. 1939-1945. Ми переконані, що тільки документи, які знаходяться в архівах західніх держав, скажуть остаточну правду про український народ, його трагедію і його боротьбу за право на самостійне існування.

Плянується видати шість томів, а може й більше — залежно від матеріяльної допомоги, яку одержимо від українських громад.

Перший том під назвою „Карпатська Україна", в який ввійдуть документи чеські, мадярські, німецькі та українські, приготовляє Олександер Баран, професор Манітобського університету.

Другий том, який покриває період 1940-1941 рр., підготовляє Тарас Гунчак. Цей том складається в більшості з документів, які походять з німецьких архівів. Значну частину тому, одначе, складають документи з інших чужинецьких (польських, англійських, американських) архівів.

Проєкт без сумніву важливий і дуже потрібний, його здійснення, одначе, залежить від Вас — шановні жертводавці.

Наперед дякуємо і рівночасно бажаємо Вам Веселих Свят та Щасливого Нового Року.

ДИРЕКЦІЯ УДДЦентру

Пожертви звільнені від податку. Чеки виписувати на:
Ukrainian Research and Documentation Center.
НАША АДРЕСА:
Ukrainian Research and Documentation Center
of the Ukrainian Institute of America
2 East 79th Street, New York, N.Y. 10021

Приймається оголошення

СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ

у „Свободі"

Адміністрація „Свободи" запрошує ВШановних Читачів, Установи, Організації, Товариства, Професіоналістів, Купців і все Громадянство передати свої традиційні святочні привіти у збільшеному Різдвяному числі, що зайдуть у найдальші закутини світу.

Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

1 цаль через 1 шпальту	$ 7.00	4 цалі через 2 шпальти	$40.00
1 цаль через 2 шпальти ...	$10.00	5 цалів через 2 шпальти ...	$50.00
2 цалі через 2 шпальти	$20.00	6 цалів через 2 шпальти ...	$60.00
3 цалі через 2 шпальти	$30.00	та в інших розмірах.	

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ —

за новим стилем .... до 12-го грудня 1989 р.

за старим стилем .... до 19-го грудня 1989 р.

При замовленні, ПРОШУ ЗАЗНАЧУВАТИ НА КОТРІ СВЯТА. Оголошення будуть поміщені в порядку їхнього приходу, в першому числі ті, що скоріше надішлють свої замовлення.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"

30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302